

Yazılı çizili kokteyl muhabbet

'Şu sıralar kimin yerinde olmak istersin?' sorusuna verilebilecek en güzel iki cevabı buldum: Bora Başkan ve Cem Dinlenmiş'i eve kapatıp teybi açtım. İyi de oldu!

[09/06/2007](#) (2189 defa okundu)

Kaan Sezyum

Türkiye'de güzel şeyler de oluyor. Yıllarca 'bir şeyler çiziktirmek' olarak baktığımız ilüstrasyon, artık Türkiye'de de kabul gören, kendi takipçi kitlesi olan bir sanat dalı haline geldi. Yeni çıkan müzik ve sinema dergileri ilüstrasyonu ve ilüstratörleri daha yoğun kullanmaya başladı. İşte bu her şey de böyle başladı.

Bora Başkan ve Cem Dinlenmiş şu sıralar ilüstrasyon ve karikatür âlemlerinin beğenilen isimleri. Bora, birkaç yıldır Rafineri adlı güzide reklam ajansında sanat yönetmenliği yapıyor. Cem ise yaklaşık iki buçuk yıldır Penguen'de hem ikinci sayfadaki gündemle ilgili 'Her şey olur' köşesini, hem de orta sayfada kendi köşesini çiziyor. Biri 21, diğeri 25 yaşında olmasına rağmen işlerindeki olgunluk ve tarzlarındaki yenilik gerçekten akıl açıcı. Hal böyleyken ikisini de eve kapatıp başladım soruları sormaya.

Senden başlayalım Cem. Mesela kaç yaşındasın?

Cem Dinlenmiş: 21. Yani şimdi bizle ne olarak yapıyorsun bu röportajı?

Genç çizerler olarak.

Bora Başkan: Arkadaş kontenjanındandır, hehehe.

C.D.: Teşekkür ediyorum o zaman bizi layık gördüğünüz için. İkinci göbük di mi şimdi bu? Daha önce bi göbük daha vardı.

İkinci göbük olacak inşallah. Yapabildiğin kadar yap diyorlar ama çok zor. Hem çok tembelim, hem de yeni işimde daha yoğun çalışıyorum. Eve gelince de bi şey yapmak istemiyorum. Yani istiyorum da çalışmaklı bi şeyler olsun istemiyorum gece gece. Kendime göre, dalgasına yapmak istiyorum, o yüzden röportaj beni kurtarıyor. Yani inşallah düzgün konuşursunuz da kurtarır. Yoksa ayazma geceler beni bekliyor.

O zaman sen kimsin, nereden başladın bu işlere?

C.D.: Kimsin dediğin, aynı mahallenin çocuklarıyız. Kadıköy Anadolu'da geçti gençliğim, orada büyüdüm, öyle yani. Çizgi işini de hatırlamıyorum. Hep vardı böyle bi muhabbet. 'Cem çizer' diye. Zaten babam da akademide resim okumuştı, evde abim de çizerdi bi şeyler. Sürekli ilkokulda, ortaokulda çizdim. Ortaokul da bitti. Sonra üniversite geldi.

Hangi bölümdesin?

C.D.: Grafikteyim.

Bitiyor mu?

C.D.: Bitiyor, 3 bitiyor. Daha var aslında da, bu Penguen işi biraz sürpriz oldu. Aslında çizen herkesin kafasında vardır bir gün mizah dergilerinde çizmek. Benimki aniden oldu. Ben ilüstrasyon yapıyorum diye düşünürken birden karikatürün içine girdim. Böyle anlatıyorum da, aslında o da iki yıl oldu.

Bir de orta sayfadasın. Göbüktesin.

C.D.: Evet, göbükte benim de göbeğim var.

Umut Sarıkaya'nın askere gitmesi yaradı yani.

C.D.: Umut orta sayfayı sevmiyordu, tek sayfa istiyordu. Bi sayfa alıp kenarlarını doldurmak istiyordu... Dergi işinde şaşkaloz oldum. Adını birden öyle bir dergide görmeye başlamak şaşırtıyo.

Rembrandt kafası

Peki daha önce amatörler bölümünde çıktı mı senin işlerin? Ben hatırlamıyorum. Hatta amatörlerde işi çıkmadan direkt dergiye geçen bi sen varsın.

C.D.: 'Yumurtalar'da çıkmadım ben. Ekşisözlük'te çıktığım yazıyor ama onu da düzeltmediler. Onu söyledim sözlükte birilerine, ama olmadı.

Tamamdır o iş, hallederiz, düzelttiririm (Kolpadan goygoycu kimliğim bu lafla ortaya çıktı sanırım). Sen çizgi ve mizah olarak dergideki diğer yazar ve çizerlerden farklısın.

C.D.: Sonuçta onlara kendini kabul ettirebilersen varsın. Ama artık eskisi gibi, mesela Gırgır zamanındaki gibi bir tane kafa yok başta. Eskiden mizah dergilerini tek bir adam yapıyordu. Oğuz Aral vardı, herkes onun gibi çiziyordu.

Evet, mesela İlban Ertem'in, Galip Tekin'in, Ergün Gündüz'ün ilk dönemlerinin çizgileri Oğuz Aral'ın çizgisinin aynısıdır.

B.B.: Rembrandt kafası işte.

Peki dergide kim uğraşiyor sizin gibi yeni gelenlerle?

C.D.: Selçuk Erdem ilgileniyor. Emrah Ablak bakıyordu daha önce. Onun da son dönemlerine denk geldim.

Yaptığınız işlere editoryal bir karışma oluyor mu? Bunun yerine şunu çiz, bunun yerine şunları yap gibisinden?

C.D.: Aslında çok rahat olduğumuzu söyleyebilirim o konularda. Başlarda hangilerini çizip çizmeyeceğimi gidip konuşuyorduk da şimdi kafama estikçe gidiyorum.

Ne zaman başladı bu laçkalık?

C.D.: Gidemediğim zaman gösteremiyorum tabii. Aslında sadece onlara değil, herkese soruyorum. Bir not defterim var, aklıma gelen en ufak şeyi bile karaladığım, herkese gösteriyorum.

Mail'le mi yolluyorsun işleri peki?

C.D.: Dergiye gidemediğim zaman tabii. Şimdi bir tane Macbook aldım kendime.

Mac'çisin yani? Peki bilgisayarda mı çiziyorsun, yoksa elde çizip tarıyor musun?

C.D.: Vektörden hiç anlamıyorum. Freehand bilmiyorum.

Freehand bitti zaten. Adobe geliştirmeyi durdurduğunu açıkladı.

C.D.: Illustrator'e bile bağlı değilim. Bi logoyu bile Photoshop'ta yapıyorum. Çünkü el çiziminin tarzını sevdiğimden vektöre sonradan uyguluyorum.

Tablet mi kullanıyorsun?

C.D.: Wacom var bi tane, çok boktan ama.

Bende de var (Nasıl tiksiniç bir insanmışım, hemen artizlik peşinde koşuyorum).

C.D.: Benimkinin kaleminin ucu artık sipsivri oldu çizmekten. Dergiye Cintiq aldılar. Ben de düşünüyorum şimdi öyle bir şey mi alsam diye ama zaten aram fazla yok. Yani eşekten inip ata binmiş gibi olmayacağım.

Gece bağlantısı

Peki dergide iş yetiştirme ve zamanlama konusunda ne durumdasın? Çünkü

gördüğümüz tüm çizerler yumurta kapağıya dayandığında yapıyor işlerini.

C.D.: Ben de gecikiyorum. Ama çok gecikenlerin arkasına yatıp gecikmemiş havası veriyorum kendime.

Peki önceden hazırlanıyor musun? Yoksa dergide sabahlarken mi bitiriyorsun işleri?

C.D.: Hazırlanıyorum. Defterlerime bakıyorum, ama aslında her şey gece yarısı başlıyor.

Bu noktada şu ikinci sayfa işlerinde (Her şey olur) durum nedir? Çünkü orada gerçekten de sağlam bir gündem takibi var. Onu nasıl hazırlamış oluyorsun? Baya bi bilgi var.

C.D.: Not aldığım da oluyor hafta içi, bağlantı kurma kısmı gece vakti oluyor. Gece çizmeye tek bir yerden giriyorum, o onla alakalı, bu bunla alakalı derken aralarında bağlantı kuruyorum. Nedir o bağlantı?

Şınaps?

B.B.: Mintax?

Ekikikkiki... (Bu noktada muhabbet çok pis bir geyiğe bağlıyor).

C.D.: Bunları da kaydetsin işte.

Ya kaydetsin de, sonra bunları dinlemesi var bir posta daha. Dinlerken kendimden öğreniyorum, insanlığımdan soğuyorum. Türkiye'den kim var senin tarzına yakın?

C.D.: Ben işlerimde grafik bir dil olsun istiyorum. Kelime oyunundan daha çok o hissi çizgideki benzerliklerle vermek istiyorum.

Herkes 'Star Wars' esprisi yapıyor, ama senin işlerde daha farklı bir kafa var.

C.D.: Belki daha yeni bir yaklaşım olduğundan olabilir. Bir yandan Cem Yılmaz'la, 'Gora'yla birlikte iyice yaygınlaşan bir Türkler uzayda yaklaşımı var, bir de Kaan Ertem'in zamanında yaptığı 'Feza Fatihleri' gibi işler var...

Aaa, orada Cemil İpekçi'nin tuttuğu kadehler vardı. Durun ben size bi şey getiriyorum (Bu noktada mutfaktan ince ve minyatür kokteyl kadehlerimi getirdim ve kadehlerle fotoğraf çektiirmek gibi dâhice bir fikre imza attık).

Yabancıardan kimler var, beğendiğin ve takip ettiğin?

C.D.: Var bir sürü fakat benim idolüm yok aslında. Düzenli olarak takip ettiğim birileri de aklıma gelmiyor. Hep buluyorum bi şeyler, çok güzel oluyor, bütün işlerine bakıyorum bir sürü adamların. Ama sürekli okuduğum kaynak yok.

Neyse, anlaşıldı. Peki bu aralar işler nasıl gidiyor? 'Bant'ta çiziyorsun, dergide çiziyorsun yorucu olmuyor mu?

C.D.: 'Bant'ta çizmek ilüstrasyon yapmak için iyi bir motivasyon oluyor. Sonuçta çizdiğin şeyi yayımlıyorlar.

PC mi Mac mi?

C.D.: Mac'çiyim. Baba tarafından hem de. Babam grafiker, onun eskileri bize geliyordu.

B.B.: Büyük şartlanma Mac'çi olmak. Müslüman doğmak gibi bir şey.

C.D.: PC kullanmadım hiç, o yüzden hiç sevmiyorum.

İlüstrasyon yükselen değer

Peki okul bittiğinde ne yapacaksın? İş güç olarak.

C.D.: Penguen'de yaptıklarımı bırakmak ya da askıya almak istemiyorum. O devam ettiği sürece yanında başka şeyler de yapmaya çalışacağım. Şu anda oluyor zaten. Çünkü şu anda her şey çok yoğun. Yani okul olmasa bile her şey aynı gidecekmiş gibi.

Tişörtle ilgili bir proje var, bir reklam ajansında (Rafineri) staj gibi bir şeyler var. Reklam ajansına girsem nasıl olur, onu denemek gibi.

Denemek?

C.D.: Denemek istiyorum. Ama zaten tek bir iş olsun istemiyorum. Sadece reklam ya da sadece karikatür olsun istemiyorum.

Ben de öyle olsun istemiyorum. Fakat dediğin gibi olduğu zaman da işverenin sana yaklaşımı daha bi acayip oluyor. 'Bu adam şimdi bunu denemek istiyor, kendini vermek istemiyor, o zaman ben de buna göre davranayım' diye yaklaşıyorlar.

B.B.: İnsanın en yaratıcı, en üretken olduğu dönemde alıyorlar seni, kapitalize ediyorlar. Sen buna kanarsan gidersin, kanmazsan bilinmez.

Bu arada 'Bant'ın da önyak olduğu bir durum var gibi geliyor. Son yıllarda ilüstrasyon iyice popüler oldu. Bu da Türkiye'de bir tasarım kültürü geliştirecek gibi geliyor bana.

C.D.: 'Bant'la da direkt bir ilgisi yok. Bence küresel bir durum bu. Yükselen bir değer, moda. Moda olması da çok çirkin, bizim ondan nasiplenip iş yapmamız da...

B.B.: Ben 99'da çizim yaparken biliyordum bir gün ilüstrasyonun moda olacağını ve bizim de ondan eklemek yiyeceğimizi.

Yiyebiliyor musun peki eklemek?

B.B.: Yoo, en azından biliniyor ilüstrasyonlarım. O bile bir eklemek yemektir yani.

C.D.: Ben daha para kazanmadım.

B.B.: Ben kazandım da... (Gülüşmeler)

Bora Başkan, sen kimsin?

B.B.: 82'liyim. 'Blade Runner'ın senesi 82'den.

C.D.: Ya 82 ya 85 zaten. 85'te de 'Back To the Future'...

B.B.: 'Mad Max' de 78.

76'da pek bi numara yok sanırım. 'Star Wars' var, o da 77... Neyse, dünyadan hatırladığınız en eski şey ne?

C.D.: Ben yıkandığımı hatırlıyorum.

B.B.: Ben Reagan'la Gorbaçov'un arası çok bozuktu, onu hatırlıyorum. O zamanlar sırf radyoaktif ışıklardan korunacağımı düşündüğüm için yıkanmaya başlamıştım saçma sapan bi şekilde.

Olaya 3. boyuttan giriş

Senin olayın nedir peki sayın Bora?

B.B.: Benim babam da akademisyen. Akademisyen diyorum ama akademiye önem veren bir insan değildir. Durmaz hiç, gecenin ikisinde filan bir şeyler yapardı. Bana alüminyum folyo verirdi ve onunla bir şeyler yapmamı isterdi. Üç boyutla girdim olaya yani. Olaya 3. boyuttan girmek çok değişik oluyor. Resimde iki boyutta 3. boyutu arama süreci var, ona 3. boyuttan girince çok acayip oluyor. PC'de öğrenip Mac'e geçmek gibi bir şey. Esas PC'ciyim. Mac çok kapital, Amerika gibi bir şey. PC daha paylaşımcı. 'Fruity Loops' Mac'te yok mesela. (Gülüşmeler filan.) Neyse muhabbet uzadı. Ben Rafineri'de sanat yönetmeniyim.

Reklamcısın yani?

B.B.: Ne yazık ki.

Memnun musun peki?

B.B.: Askere gideceğim yakında. Döndüğümde de akademisyen olmayı planlıyorum. İşin iki boyutu var. Birincisi para, diğeri ise yaşamsal. Para kısmını reklam sektörü karşılıyor ama bir süre sonra aldıklarını görünce, ya da şöyle söyleyeyim, kendim için bir şey yapamadığım zaman nefes alamıyor gibi oluyorum. Zamanım yok. Yaptığım şeylerin hepsi şu anda deniz otobüsünde, dolmuşta, sokakta saçma sapan yerlerde çıkabiliyor artık. Bir süre sonra kendinden gidenlere bakınca fenalaşıyorsun. Buna bir süre daha devam edeceğim, sonra benim yaşama hedeflerim başka.

Peki akademik kariyerde ne düşünüyorsun? Orada da fazla para yok gibi...

B.B.: Yok. Para düşünmüyorum zaten.

C.D.: Bir de yaptığın işten tatminsizlik genelde reklamdan değil, para kazanmak için çalışmaktan oluyor.

B.B.: Benim durumum o kadar basit değil. Ben de sadece para kazanmak için bunu yapıyorum diyemem. Sonuçta bu işte de hayvanlar gibi keyif aldığın zamanlar oluyor. İşten bir-iki saat daha erken çıkma garantim olsa, 6'dan sonra mesela kendim için çalışırım. Bundan da keyif alırım.

C.D.: Bence ne kadar keyifli çalışırsan çalış, bir noktada o işi yapmamayı istiyorsun. Ya da tempolu bir iş, insanların belli saatlerde senden bi şeyler beklemesi yorucu olabiliyor.

B.B.: Ben belli bir noktadan sonra yapmak istediklerimi yapacak zamanımın kalabilmesi için böyle bir rahatlama düşünüyorum işsel anlamda. Yoksa çok öğretecek şeyim olduğu için değil. Okulu da yıkmak istediğim için. Okuldaki akademisyenlerin çoğu o 'akademik' kafada. Burada kal, resim yap diye düşünüyorlar. Dışarıdan gelenler, sektör insanları ise okulda bu sefer reklamcılığı övüyor. Hep Türkiye'nin hali gibi. Kutup yaratılıyor. Bırak da adam kendini bulsun biraz... Mesela 2/5 bz'nin işleri biraz öyle.

Çizim dışında başka bir şeylerle uğraşıyor musunuz?

B.B.: Bir müzik var, ama esasında aklımda daha farklı bir proje olarak. Kendi çizimlerimin yer aldığı video+müzik yapmak istiyorum. Onların hikâyelerini yazmak da istiyorum. Yazdığım kısa hikâyeler var, onları olgunlaştırıp kurgulamak ve onlara müzikli videolar yapmak istiyorum. Özendiğim adamların hepsi para kaygısı olmadan yaptıkları işe odaklanmış, hatta bazen toplumdan bile kendini soyutlamış adamlar. Kendim de o noktada olmak istiyorum. O noktada olmadığımı gördüğümde de kendimi kötü hissediyorum.

C.D.: Çizimin ekseninde projeler var. Şu anda en somut olanı tişört. Tekstille ilgilenen bir arkadaşımınla beraber kurumsallaşmak istiyoruz. Olursa zaten duyulur.

B.B.: Çok seks getirir. Keh keh...

Namaz kılan Miki Maus

İşleriniz, çizginiz nasıl evrimleşiyor?

C.D.: Ben daha da grafik bir çizgi olsun istiyorum. Aslında bir yandan daha grafik olsun ama ayrıntıları da artırmak istiyorum. Yani çizdiklerim daha kolay algılsın istiyorum. Mesela duvar çizeceğim yine ama süpürgelik de olacak, priz de olacak.

Bu noktada Bora, senin işin daha zor. Hem bir tarzın yok gibi ama hem de çizdiklerini görenler 'Aaa bunu Bora çizmiş' diyebiliyor.

B.B.: Ben tam oturttum dediğim zaman başka bir şeye başlıyorum. O sırada bakıyorum ki tarzım değişmiş. Şu anda beyaz üzerine çok yoğun detaylar çalışıyorum. Aslında olay araştırmayla ilgili. Araştırıyorsun. Millet 80 yaşında huzuru buluyor, 81'inde de ölüyor,

biz de o kafada araştırıyoruz işte. Ölelim diye hep.

Peki ülkenin řu andaki durumundan memnun musunuz? Nasıl bir ortam isterdiniz?

B.B.: Ben her türlü şeyin en kötü olması taraftarıyım. Türkiye'de olabilecek her şey en kötü halinde. Mesela başbakan hakkında karikatür çiziyosun, hemen dava açılıyor. 75-85 doğumlular bu apolitizasyonla yaşamaya başlıyor. Ben duyarlı bir insan olduğum için, Cem de duyarlı bir insan olduğu için yaptığımız işlerde vermek istediğimiz mesajları araya serpiştiriyoruz. Mesela ben en son Miki Maus'un namaz kıldığı, Donald Duck'ın kurban kestiğı, Goofy'nin de şeytan taşladığı bir seri yaptım. řu sıralar taraf olmamak gibi bir lüksümüz yok, onu bırak, taraf olmak bile iğrenç bir şey. Türkiye yıllardır bu kutuplaşmayla yaşadı. Biz ve onlar gibi. Amiga'da oyun vardı 'North and South' diye, aynı o kafa. şimdi de CHP ya da AKP. Ya siyah, ya beyaz.

[Kaan Sezyum Arřivi](#)